

Tekst werkveldjournaal 3: 'Programmatisch Toetsen'

Holger de Nooij

14 april 2025

Werkveldclip tekst programmatisch toetsen.

Beste collega's,

Leeruitkomstgericht studeren doen we door de student zelf de eigen groei in kaart te laten brengen in een digitaal portfolio [PortFlow].

Dat 'in kaart brengen' gebeurt middels feedback, toetsen en verslagen die we 'datapunten' noemen. Deze manier van toetsen noemen we dus: Programmatisch toetsen.

Deze clip gaat over wat programmatisch toetsen is, later kijken we verder naar de precieze toetsprocedure in ons nieuwe curriculum.

Om kennis te maken met de grondgedachte van programmatisch toetsen laat ik je de uitleg voor studenten zien. Daar gaan we.

Wat is programmatisch toetsen?

Doelgroep: Studenten

Welkom op de IPABO, fijn dat je bij ons komt studeren. Deze clip gaat over leren, groeien en toetsen. Die drie komen in de moderne HBO instellingen namelijk samen in een andere toetsmethode dan je misschien gewend bent.

Ken je dit nog van vroeger: je kreeg een periode les en dat was best ontspannen. Dan kwam er een toetsweek, de week ervoor ging

keihard aan het werk om zo'n toets te halen. Dan was de toetsweek voorbij en dan was het weer redelijk chill enzovoort.

Dat was vroeger.

Dit is nu.

Op de IPABO hebben we dit ook geprobeerd maar vinden het niet zo'n goed heel idee. Want het zou kunnen betekenen dat je hier niet meer gericht aan je ontwikkeling tot onderwijs professional werkt.

[Beeld: Een student die een cijferlijst bekijkt met een stressvolle toetsweek.]

Dus wat als het anders kan? Als je de druk van leren en studeren niet één plek in een periode legt maar het over de hele periode heen verdeelt?

Dit heet:

Programmatisch toetsen

Bij programmatisch toetsen verzamel je informatie over hoe je leert, door bijvoorbeeld feedback te krijgen van je docent, stagementor of medestudenten.

[Beeld: een student die verschillende feedbackmomenten verzamelt in een 'ontwikkelingsportfolio' in PortFlow.]

Maar natuurlijk ook informatie van jezelf [LBFs, beschrijvingen, mp4, mp3, verslagen]

Dit alles noemen we datapunten: puzzelstukjes die jij hebt verzameld om aan het eind van een periode te bewijzen of je je voldoende hebt ontwikkeld.

Maar een datapunt kan ook een 'tussentoets' zijn die niet direct beslissend is.

Zo'n toets die niet meteen beslissend is maar wel belangrijk noemen we: een formatieve toets.

Een toets die WEL meteen beslissend is en dus ook belangrijk noemen we: een summatieve toets.

Een klein datapunt noemen we 'low stake': het draagt bij aan een beeld, geeft informatie met weinig consequenties.

Een middelgroot datapunt noemen we 'medium stake', we hebben het bijvoorbeeld over zo'n tussentoets.

Een groot datapunt waar veel vanaf hangt noemen we een high stake moment. Een kennistoets bijvoorbeeld is zo'n high stake moment.

Want er zijn wel kennistoetsen, maar minder dan in de pabo 'klassieke stijl' van vroeger.

Waarom doen we dit?

Programmatisch toetsen helpt je beter te begrijpen waar je staat in je ontwikkeling tot leerkracht, en hoe je jezelf kunt verbeteren.

Daardoor ben je straks beter voorbereid op je werk als leraar, we willen zelfbewuste kritische leerkrachten afleveren, en daar is dit een prachtig middel voor! Daarnaast is dit (start-niks-doen-stress) niet echt ons beeld van studeren.

Dit (reflecteren-lezen-groeien) wel.

Het gaat bij programmatisch toetsen dus niet om een perfecte toets, maar om jouw krachtige prachtige groei.

Hoe werkt het?

Stel, je geeft een stageles. Na afloop vraag je om feedback: van je mentor en/of iemand anders die observeert. Je schrijft n.a.v de feedback een reflectie en kijkt naar wat je volgende keer anders wil doen.

Die feedback bewaar je als een datapunt in je portfolio [PortFlow]. Later kun je laten zien hoe je vooruit bent gegaan. Aan wie je die groei laat zien en hoe het beoordelingsproces verloopt komt in een

volgende clip aan de orde, staat in je studiegids én wordt besproken tijdens SLB.

Beeld: Een student die verschillende feedbackmomenten in een portfolio stopt.

Wat betekent dit voor jou?

Het betekent dus dat je tijd hebt om te leren en te groeien en dat je bijvoorbeeld niet op één punt in een periode hard wordt afgerekend op een toets.

[Beeld tegel: leren is fouten mag maken -reflecteren- en weer opkrabbelen]

Maar het betekent ook dat je een grote rol in je eigen leerproces: je vraagt actief om feedback en gebruikt dat om beter te worden.

Beeld: een student die trots zijn portfolio deelt met een begeleider.

Wat het van je vraagt is dat je doorlopend in de actiestand staat: feedback ophaalt en je portfolio vult met voldoende datapunten zodat beoordeling ook echt mogelijk is. Heb je een week niets toegevoegd dan was dat voor de groei van je potfolio dus een verloren week.

Heeft programmatisch toetsen voordelen: zeker! Heeft het nadelen: natuurlijk, studeren is net het leven zelf. Maar studeren op een pabo

betekent dat studeren een werkwoord is dat doorlopend van je gevraagd wordt en dus niet alleen aan het einde van een periode.

Maar we staan naast je, hulp is altijd nabij.

Tot zo ver. Hopelijk heb je hier iets aan gehad.

Deze curriculumvernieuwing geven we gezamenlijk vorm, net als elke verandering brengt ook deze onzekerheden met zich mee. Het is belangrijk om te blijven afstemmen en de dialoog aan te gaan om deze curriculumvernieuwing te laten slagen.

Deze pagina wordt de komende jaren aangevuld met relevante informatie die je lezen en bekijken in clips zoals deze. Mocht je naast dit alles toch nog vragen hebben, stel die dan via emailadres: curriculumvernieuwing@ipabo.nl

Namens de hogeschool IPABO en het onderwijs ontwikkelteam bedank ik je hartelijk voor het kijken. Tot ziens in het werkveld of op een van onze opleidersmiddagen.